

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KİTAP OKUMA TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Büşra KOÇAK*

Fatih ÇERMİK**

Suat POLAT ***

Nurullah ŞAHİN***

Geliş Tarihi: Aralık, 2015

Kabul Tarihi: Mart, 2016

Öz

Bu çalışmada Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2014-2015 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Türkçe, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 550 öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Çalışmada tarama modeli tercih edilmiş ve verilerin toplanmasında Susar Kırmızı (2012) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının okumaya yönelik tutumları cinsiyet, bölüm, sınıf ve gelir düzeyi değişkenleriyle sınanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik programından faydalanılarak Kolmogorov Smirnov Normallik Testi, Man Whitney U ve Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Verilerin manidarlığı $p < ,05$ düzeyinde sınanmıştır. Araştırma sonucunda çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği; bölüm, sınıf düzeyi ve gelir düzeyi değişkenlerine göre ise anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Okuma, tutum, öğretmen adayı.

AN EVALUATION ABOUT TEACHER CANDIDATES' READING ATTITUDE IN TERMS OF DIFFERENCE VARIABLE

Abstract

This study aims to examine attitudes towards reading of teacher candidates from different departments in terms of diverse variables. For this reason, the study was conducted with the participation of 550 teacher candidates from the departments of Turkish, Classroom Teaching, and Social Science in the Faculty of Education of İbrahim Çeçen University, Ağrı. In the study, descriptive survey model was preferred and “Attitude scale towards reading habits of teacher candidates” developed by Susar Kırmızı (2012) was

* Arş. Gör.; Ağrı İbrahim Çeçen Üni. Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, bkocakakademi@gmail.com.

** Yrd. Doç. Dr.; Ağrı İbrahim Çeçen Üni. Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, dr.fcermik@gmail.com.

*** Arş. Gör.; Ağrı İbrahim Çeçen Üni. Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, suat-p@hotmail.com.

*** Arş. Gör.; Ağrı İbrahim Çeçen Üni. Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, nsahin.86@gmail.com.

used as the data collection tool . Attitude towards reading of teacher candidates were tested in terms of gender, department, grade, and level of income variables. Taking advantage of SPSS 22.0 statistics software, Normality Test by Kolmogorov Smirnov, U Test by Man Whitney, and Kruskal Wallis Test were used to analyze the data. Significance of the data was determined to be $p < .05$. In conclusion, although there is a significant difference in the teacher candidates' attitudes towards reading habit in terms of gender variable, there is no significant differences in the teacher candidates' attitudes towards reading habit in terms of department, grade, and level of income variables.

Keywords: Reading, attitude, teacher candidate.

Giriş

Geçmişte olduğu gibi bugün de önemi sürekli vurgulanan okuma, bireyin sahip olması gereken en temel dil becerilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ancak okuma becerisine sahip olmakla birlikte bu becerinin devamlılığı ve geliştirilmesi günümüz dünyasında daha büyük bir önem taşımaktadır.

Okuma kavramının tanımlarına bakıldığında TDK'nın (2005: 1494) okumayı, “Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek; yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek” şeklinde tanımladığı görülmektedir. Bu tanımdan hareketle okumanın biçim, içerik ve anlam boyutlarının birleşimi olduğu söylenebilir.

Alanyazında da okuma ile ilgili birçok tanıma rastlamak mümkündür. Yalçın (2002: 47) okumayı “insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemi” olarak tanımlamaktadır. Güneş'e göre (2007) okuma; görme, algılama, seslendirme, anlama, beyinde yapılandırma gibi çeşitli işlevlerden oluşan karmaşık bir süreçtir. Manquel'e göre (2007: 19) ise “Bir sayfanın üzerindeki yazılı karakterleri okumak, okuma eyleminin girdiği kılıklardan yalnızca biridir. Ormanda hayvan izlerini okuyan zoolog, örülmekte olan halının karmaşık desenini okuyan dokumacı, sayfanın üzerinde birleştirilmiş birden çok nota dizinini okuyan sanatçı... Hepsi işaretleri çözme ve anlaşılır kılma eylemini gerçekleştiriyorlar”. Akyol'a göre (2007; 2012) okuma, okuyucu ile yazar arasında uygun ortamda gerçekleşen görüş alışverişidir. Ayrıca okuma yazar ve okuyucu arasında aktif ve etkili iletişimi gerekli kılan dinamik bir anlam kurma sürecidir. Okuma “temel okuryazarlık becerisi olarak ele alındığında harf, kelime ve cümleleri seslendirebilmedir” (Karatay, 2013: 223).

Okuma ile ilgili verilen tanımlara bakıldığında okumanın başta görme olmak üzere duyularla ilişkili olduğu görülmektedir. Aynı zamanda birçok zihinsel süreci de içine almaktadır. Bu nedenle okumanın sadece harfleri seslendirme işlevi olmadığı, duyu organları ve beynin işbirliği ile gerçekleşen sistemli ve karmaşık bir süreç olduğu görülmektedir. Okuma

sürecinde okuyucudan beklenen sadece seslendirme değil aynı zamanda anlama ve yorumlamadır.

Okuma, anlama ve yorumlama işleviyle ele alındığında bilgi edinmenin en etkin ve kalıcı yollarından biri olarak da ifade edilebilir (Adalı, 1990). Çünkü bilgi edinme süreçlerinde bilginin birey tarafından anlaşılması ve yorumlanması önem taşımaktadır. Birey bilgiyi anlayıp kendi zihin dünyasında anlamlandırabildiği ve yorumlayabildiği takdirde bilgi kalıcı bilgiye dönüşebilmektedir.

Bir beceri olarak okuma ile okuma becerisini birbirinden ayırmak gerekmektedir. Oysa ilk okuma yani seslendirme, okuma becerisinin sadece başlangıcıdır. Bir birey okuma yazmayı öğrenmiş olsa bile beceri haline gelmesi ancak sürekli kullanıldığı ve geliştirildiği zaman bir mümkün olur (Coşkun, 2002) Okumanın bir beceri haline gelmesi ise okuma etkinlikleriyle gerçekleşecektir. Okuma becerisinin kazanımı ile ilgili etkinliklerde okumanın tüm boyutları gözetilmez (Karatay, 2010). Okumada tüm boyutların birlikte ele alınmasıyla sadece ses öğretimi ya da tanıtımı yapılmasının önüne geçilerek okumanın anlam kurma süreci de kazandırılmış olacaktır.

Okuma becerisi, her ne kadar örgün öğretim almış bireylerin sahip olması beklenen bir beceri olsa da günümüzde iletişim teknolojisindeki gelişmeler ve bilgiye erişim olanaklarının çeşitlenmesiyle birlikte okumanın özellikle kitap okumanın değer kaybettiği algısını güçlendirmektedir. Ancak Bamberger'e göre (1990) kitle iletişim araçları her ne kadar bir konunun öğrenilmesinde ilk uyarıyı yapsa da konunun derinlemesine incelenmesi ve öğrenmesinde kitapların yerini alamamaktadır. Çünkü kitle iletişim araçları ve okuma arasında bir karşılaştırma yapıldığında okumanın bireye bir özgürlük alanı sunduğu görülmektedir. Okuyan birey bugünün veya geçmişin yazılı eserleri arasında istediğini seçmek ve okumak gibi bir tercih yapabilir. Ayrıca kendine en uygun okuma zamanını ve yerini belirleyebilir. İstedikçe hızla ve sürede okuyabilir ya da okumaya ara verebilir. İstedikçe tekrar okur ya da ara verir düşünür. Tüm bu yönleriyle okuma hem bir zevk hem de eğitim açısından esnek olanaklar sunmaktadır.

Bireylere okuma becerisi ve beraberinde okuma alışkanlığının kazandırılmasında ise öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Çünkü dinleme ve konuşma becerisi sağlıklı bir bireyin doğuştan getirebildiği özellikler ve beceriler olmakla birlikte okuma ve yazma becerileri formel eğitim süreçleriyle bireye kazandırılmaktadır (Karadağ ve Maden, 2013). Diğer taraftan bireyin okuma alışkanlığı kazanmasında aile ve yakın çevre, arkadaş çevresi, ulaşılabilir kitap kaynakları ve kütüphaneler ile bireyin kendi ilgisi gibi pek çok etken sayılabilir (Özbay, 2007). Çünkü okuma kültürüne sahip bir aile ya da çevrede yaşayan bireylerin

okumaya dönük tutum ya da hazırbulunuşlukları böyle bir çevrede yaşamayanlara nazaran daha düşük olacaktır. Ayrıca zengin kitap ya da kütüphane imkânlarının olması da bireyin istediği kaynağa ulaşmasını sağlayarak hem eğitim açısından hem de okuma zevki açısından tercih yapmasını kolaylaştırır.

Okumanın formel yönü ele alındığında öğretim basamakları içerisinde öğrencinin birebir muhatap olacağı öğretmenlerin hem öğrenmenin temel yöntemlerinden olan okuma becerisine sahip olmaları hem de okumaya karşı olumlu bir tutuma sahip olmaları mesleki beceri ve gereksinimlerinin başında gelmektedir (Koçak vd., 2015). Bu nedenle öğretmenlerin hem bireysel olarak kendi yaşantılarında hem de eğitim süreçlerinde okuma ile ilişkisinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi önem taşımaktadır.

Ancak okuma sadece eğitim kurumlarıyla, aile ile ya da çevreyle sınırlandırılacak bir beceri değildir. Okuma becerisinin geliştirilmesinde okuyan bireyin tutumu ve davranışı da öncelikli etkenlerdendir (Arıcı, 2008). Bireyin okumaya karşı olumlu tutum kazanmış olması tüm hayatı boyunca sahip olabileceği bir becerinin de kapısını aralamaktadır. Çünkü tutumda bireyin başka bir birey ya da nesneye yönelmesinde istekliliği söz konusudur. Bir kişi ya da şeye yönelik olumlu tutum geliştiren bireyde, bu nesneye karşı olumlu davranış, yaklaşma, yakınlık gösterme, destekleme ve yardım etme eğilimi oluşur (Aydın, 2000). Tutumlar öğrenme yoluyla kazanılır, bireyin kişilik özelliklerinin bir parçasıdır ve bireyin davranışları yoluyla gözlemlenebilir. Tutum dinamik bir yapı olarak kabul edildiğinde bu yapıya etki eden faktörler; aile, akran, kitle iletişim araçları, eğitim durumu, politik ve dini inançlar olarak sıralanabilir (Çakıroğlu ve Palancı, 2015).

Okumaya yönelik olumlu bir tutumun kazandırılmasında ise aileler ve eğitimciler birinci derecede önem taşımaktadır. Okumaya yönelik tutum değerlendirildiğinde bireyin okuma ile ilgili hisleri duygusal, okumanın bireye katacakları ile ilgili düşünceleri bilişsel, okuma eylemi ise davranışsal boyutu oluşturmaktadır. Okumaya karşı olumlu tutum geliştiren öğretmenlerin öğrencilerinin de olumlu tutum geliştirebilme olasılığı yüksektir. Okumaya yönelik tutum geliştirmede öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. İyi bir okuma eğitimi ile varılacak hedef bireyin tüm yaşamını kapsayacak şekilde anlam dünyası oluşturması ve genişletmesini sağlamaktır.

İlköğretim döneminde öğretmenin öğrencilere okumaya karşı ilgi ve alışkanlık kazandırmada model olması büyük önem taşımaktadır. Yapılan çalışmalarda, çocuklara kitap okuma sevgisini kazandırmadaki en büyük etkenin öğretmenler (%71) olduğu görülmüştür (Aslantürk ve Saracaloğlu, 2010). Ülkemizde okuma alışkanlığının ve okumaya olan ilginin düşük olduğu ise bilinen bir gerçektir. Okumaya yönelik ilginin düşük olmasının nedenleri

arasında eğitim öğretim sisteminin, eğitim programlarının, toplumun, ailelerin, bireylerin ve kitle iletişim araçlarının okumaya ve okuyan bireylere gerekli özeni göstermemesi ve üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmemesi sayılabilir (Yılmaz, 1989). Öğretmenlerin okuma ilgi ve alışkanlığı kazanmaları; kendilerini yetiştirmeleri, görevlerini gereği gibi yapabilmeleri, araştıran, düşünen, okuyan ve sorgulayan çağdaş bireyler yetiştirebilmeleri için gerekmektedir (Işık, 2002). Bu sayede demokratik kültür bilincinin oluşturulmasına katkı sağlanacak, birey bu bilgiler ile eleştirel, yaratıcı ve etkin bir düşünce konumuna ulaşabilecek, duygu ve düşünce ufkunun gelişmesine hizmet edilebilecektir (Kuzu, 2013). Öncelikle topluma okuma sevgisini aşılacak olan öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının okuma tutumlarının olumlu olması bu nedenle önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları ne düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları
 - 2.1. Cinsiyet değişkenine,
 - 2.2. Bölüm değişkenine,
 - 2.3. Sınıf değişkenine,
 - 2.4. Gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Geçmişin ve bugünün gelişmiş toplumlarının okuyan ve okumaya değer veren bireylerden oluştuğu ispata gerek duyulmayan bir gerçeklik olarak söylene gelmektedir. Okumayı seven ve sevdiren toplumlar eğitimin her alanında başarıyı yakalayabilmektedir. PISA son yıllarda bunun en bilinen göstergelerindedir.

Bir topluma genelde okuma özelde ise kitap okuma sevgisinin kazandırılmasında öğretmenler ailelerden sonra öncelikli sorumluluk sahibidir. Okumaya yönelik tutum ve becerisini geliştirmiş bireylerin yetiştirilmesi ise okuma tutumu yüksek öğretmenler ile mümkün gözükmemektedir. Bu araştırmada da öğretmen adaylarının kitap okumaya karşı tutumları incelenecektir.

Benzer çalışmalarda Koçak, Kurtlu, Ulaş ve Epçaçan (2015), Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileriyle; Arı ve Demir (2013) Sınıf öğretmenliği, Okul Öncesi öğretmenliği ve Fen Bilgisi öğretmenliği 3.sınıf öğrencileriyle; Kalyocu (2013), Görsel Sanatlar öğretmenliği bölümü

öğrencileriyle; Kuzu (2013), eğitim bilimleri enstitüsü ve eğitim fakültesi öğrencileriyle; Aslantürk ve Saracaloğlu (2010), Sınıf öğretmenliği 4. sınıf öğrencileriyle; Batur, Gülveren ve Bek (2010), Sınıf öğretmenliği, Sosyal Bilgiler, Matematik, Fen Bilgisi öğretmenliği ve Türkçe eğitimi bölümü öğrencileriyle; Bozpolat (2010), İlköğretim ve Türkçe eğitimi bölümü dördüncü sınıf öğrencileriyle; Kuş ve Türkyılmaz (2010), Sosyal Bilgiler öğretmenliği ve Türkçe eğitimi bölümü öğrencileriyle; Demir (2009), Türkçe eğitimi, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik öğretmenliği bölümü öğrencileriyle; Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu (2009), Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileriyle; Temizkan ve Sallabaş (2009); Türkçe eğitimi, Sosyal Bilgiler, İlköğretim Matematik ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören son sınıf öğrencileriyle; Özbay, Bağcı ve Uyar (2008), Türkçe eğitimi bölümü öğrencileriyle; Yalınkılıç (2007), Türkçe eğitimi bölümü öğrencileriyle; Gömleksiz (2004) Sınıf öğretmenliği, Türkçe eğitimi, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğrencileriyle çalışmıştır.

Bu çalışmada ise öğrencilerin kitap okuma tutum ve alışkanlıkları üzerinde öncelikli etki sahibi olduğu düşünülen sınıf öğretmenleri, Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretmeni adayları ile çalışılmıştır. Benzer çalışmalar incelendiğinde her üç bölümü içine alan müstakil bir çalışma görülmemektedir. Sınıf öğretmenleri okuma yazma ile yeni tanışan bir bireyin okuma tutumu kazanmasında kritik bir öneme sahiptir. Nitekim ilkökul sınırlarındaki öğrencilere okuma sevgisi kazandırılmasında sınıf öğretmenlerine büyük sorumluluk düşmektedir. İkinci kademedeki görev yapan Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri ise diğer ikinci kademe öğretmenlerine göre okuma tutumu konusunda öncelikli görülmelidir. Çünkü bir Türkçe öğretmeni ilkökul sınırlarında atılan okumaya yönelik tutumu değiştirebilecek ve geliştirebilecek konumdadır. Sosyal Bilgiler öğretmenleri ise konu alanları gereği öğrencilerinin okumaya, araştırmaya, yeni bilgiler keşfetmeye en müsait derslerden birini yürütmekle görevlidir. Bu noktada her üç branş öğretmenine de okumaya yönelik olumlu tutum kazandırmada sorumluluk düşmektedir. Okulların alanlarında nitelikli öğretmen ihtiyaçlarının hâlâ devam ettiği de dikkat çekmektedir (MEB, 2013).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Çok sayıda katılımcının yer aldığı genel tarama modellerinde, araştırma konusu ile ilgili genel bir yargı oluşabilmesi için ya taramanın yapılacağı evrenin tamamının ya da evrenden alınan bir grubun katılımı vardır (Karasar, 2002).

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın evrenini 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemin belirlenmesinde basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme yönteminde, evrendeki her birimin örnekleme seçiminde eşit ve bağımsız olma olasılığı göz önüne alınarak yansız olarak seçim yapılır (Balci, 2007). Gönüllülük esasına göre gerçekleştirilen araştırmada 647 öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Eksik veya yanlış kodlamadan dolayı yapılan eleme sonucunda 550 form değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarına ait sosyo-demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışmaya Katılan Öğrencilere Ait Sosyo-Demografik Özellikler

Değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Bayan	253	46,0
Erkek	297	54,0
Sınıf		
1.Sınıf	158	28,7
2.Sınıf	149	27,1
3.Sınıf	159	28,9
4.Sınıf	84	15,3
Bölüm		
Sınıf Öğrt.	202	36,7
Sosyal Bilgiler Öğrt.	186	33,8
Türkçe Eğitimi	162	29,5
Gelir Düzeyi		
1-1000 TL	283	51,5
1001-2000TL	120	21,8
2000 TL ve üzeri	147	26,7
Toplam	550	100,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmen adaylarının %46,0'sı bayan,%54'ü ise erkektir. Öğretmen adaylarının %28,7'si 1.sınıf, %27,1'i 2.sınıf, %28,9'u

3.sınıf ve % 15,3'ü 4. sınıf öğrencisidir. Öğretmen adaylarının %36,7'si Sınıf Öğretmenliği, %33,8'i Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve %29,5'i Türkçe Eğitimi Bölümü'nde öğrenim görmektedir. Öğretmen adaylarının %51,5'inin gelir durumu 1-1000TL arasında, %21,8'inin gelir durumu 1001-2000 TL arasında ve %26,7'sinin 2000TL ve üzeridir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Bu araştırmada araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim gördüğü bölüm, sınıf düzeyi ve aylık gelir düzeyini öğrenmeye yönelik sorular sorulmuştur.

Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutum Ölçeği: Susar Kırmızı (2012) tarafından geliştirilen ölçek 34 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı .95'tir. Ölçeğin aslına dokunulmadan iç tutarlılık (alfa) yeniden hesaplanmış ve .88 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 34 en yüksek puan ise 170'tir. Tutum ölçeğinden alınan puanların yüksek olması okumaya yönelik tutumun da yüksek olduğunu göstermektedir.

Uygulama

Araştırmacılar tarafından çoğaltılan ölçekler dersten sorumlu öğretim üyeleri ve öğretim görevlilerinden izin alınarak bir ders saatinde yaklaşık 20 dk. süresince 1., 2., 3. ve 4. sınıfların örgün ve ikinci öğretim gruplarında uygulanmıştır.

Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22.0 istatistik programından faydalanılmış, öğretmen adaylarının okumaya yönelik tutumları çeşitli değişkenlere göre test edilmeden önce puanların normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi ile sınanmıştır. Puanların normal dağılım göstermemesi nedeniyle iki ilişkisiz örneklemin ortalama puanların karşılaştırılması için Mann-Whitney U, ikiden fazla ilişkisiz örneklemin ortalamalarının karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2009). Verilerin manidarlığı $p < .05$ düzeyinde sınanmış ve sonuçlar araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

“Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları ne düzeydedir?”

Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Tablo 2’de öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik istatistiki bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Kitap Okumaya Yönelik Tutumlarına Ait İstatistiki Bulgular

	Katılımcı Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maximum
Okumaya Yönelik Tutum	550	125.16	19.103	42.00	168.00

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan 550 öğretmen adayının kitap okumaya yönelik tutumlarına ait ortalama puanı, $\bar{X}=125.16$ ’dır. Öğretmen adayları arasında alınan en yüksek puan 168 en düşük puan ise 42’dir. Standart sapma ise 19.103 olarak hesaplanmıştır. Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutum puan dağılımlarının normal dağılımı gösterip göstermediğine dair Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Kitap Okumaya Yönelik Tutumlarına Ait Kolmogorov Smirnov Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	İstatistik	df	Sig.
Okumaya Yönelik Tutum	.082	549	.000

*p<.05

Tablo 3’te görüldüğü gibi p<.05 olduğundan çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutum puanlarının normal dağılımdan anlamlı (aşırı) sapma gösterdiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının ortalamasının altında ve üstünde puan dağılımları Tablo 4’te görülmektedir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Kitap Okumaya Yönelik Tutumlarının Ortalamaya Bağlı İstatistiki Sonuçları

Okumaya Yönelik Tutum	Puan	F	%
Ortalamanın altındaki grup	42-125.00	251	45,7
Ortalamanın üstündeki grup	125.1-168	299	54,3
	Toplam	550	100,0

Tablo 4’te görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğrencilerin %54,3’ünün ortalamının üzerinde, %45,7’sinin ortalamının altında puan aldığı görülmektedir. Bu ölçekten alınacak en yüksek puanın 170 olduğu düşünüldüğünde öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının genelde olumlu olduğu söylenebilir.

“Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?” Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına dair istatistikî bulgular ve Mann Whitney U-Testi sonuçları Tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 5: Kitap Okumaya Yönelik Tutumun Cinsiyete Göre U-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kız	252	304.56	77053.50	30218.500	.000
Erkek	297	250.75	74471.50		

*p<.05

Tablo 5’te çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir, U=30218.5, p<.05. Sıra ortalamaları dikkate alındığında kız öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

“Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları sınıf değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?” Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının sınıf değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına dair istatistikî bulgular ve Kruskal Wallis H-Testi sonuçları Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6: Çalışmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Sınıf Değişkenine Göre Kitap Okumaya Yönelik Tutum Puanlarına Ait İstatistikî Bulgular

Sınıf	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
1.Sınıf	158	282.53	3	1.192	.755
2.Sınıf	149	274.47			
3.Sınıf	159	277.88			
4.Sınıf	84	259.60			

*p<.05

Tablo 6’da görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutum puanlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir, $\chi^2(sd=3, n=550)=1.192, p>.05$. Bu bulgu sınıf değişkeninin çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarını etkilemediği şeklinde yorumlanabilir. Ancak sınıf değişkenine göre sıra ortalamaları incelendiğinde kitap okumaya yönelik tutum puanının en yüksek olduğu sınıf düzeyinin birinci sınıf (282.53), en düşük sınıf düzeyinin ise dördüncü sınıf (259.60) olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının değişmesinde dört yıllık süre içerisinde kitap okumaya yönelik olumlu ve etkili bir eğitim süreci yaşamamaları ve KPSS sınavının etkisi olduğu öngörüsünde bulunulabilir.

“Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?” Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının öğrenim gördüğü bölüm değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına dair istatistiki bulgular ve Kruskal Wallis H-Testi sonuçları Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7: Çalışmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Bölüm Değişkenine Göre Kitap Okumaya Yönelik Tutum Puanlarına Ait İstatistiki Bulgular

Sınıf	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Sınıf Öğrt.	202	279.59	2	.451	.798
Sosyal Bilgiler Öğrt.	186	269.24			
Türkçe Eğit.	162	277.59			

*p<.05

Tablo 7’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutum puanlarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir, $\chi^2(sd=2, n=550)=.451, p>.05$. Bu bulgu öğrenim görülen bölüm değişkeninin çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarını etkilemediği şeklinde yorumlanabilir. Ancak bölümlere göre sınıf ortalamaları dikkate alındığında her üç bölüm puanları arasında en yüksek puanın sınıf öğretmenliği bölümüne (279.59), en düşük puanın ise Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümüne ait olduğu (269.24) görülmektedir. Bölüm puanları arasındaki bu farklılığın ise her üç bölüm arasında küçük farklılıklarla değiştiği görülmektedir. Bu bulgudan hareketle her üç bölüm türünde okumaya yönelik tutumun birbirine çok yakın olduğu söylenebilir.

“Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?” Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığına dair istatistiki bulgular ve Kruskal Wallis H-Testi sonuçları Tablo 8’de görülmektedir.

Tablo 8: Çalışmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Kitap Okumaya Yönelik Tutum Puanlarına Ait İstatistiki Bulgular

Gelir Düzeyi	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
1-1000 TL	283	282.52	2	1.321	.517
1001-2000 TL	120	263.45			
2000 TL ve üzeri	147	271.82			

*p<.05

Tablo 8’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutum puanlarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir, $\chi^2(sd=2, n=550)=1.321, p>.05$). Bu bulgu gelir düzeyi değişkeninin çalışmaya katılan öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarını etkilemediği şeklinde yorumlanabilir. Ancak gelir düzeyi 1-1000 TL arasındaki bireylerin kitap okumaya yönelik sıra ortalama puanlarının diğer iki gelir düzeyinden yüksek olması da dikkat çekici bir bulgudur.

Sonuç

Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışmada, öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Temizkan ve Sallabaş (2009), Batur, Gülveren ve Bek (2010), Koçak vd. (2015) çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu (2009) ise sınıf öğretmeni adayları ile yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin kitap okumaya yönelik ilgilerinin “orta” düzeyde ve okuma alışkanlıklarının da “yetersiz” olduğunu saptamıştır.

Aslantürk ve Saracaloğlu’na göre (2010) öğretmen adaylarının yeterince kitap okuyamama sebepleri kitap fiyatlarının yüksek olması, işlerden/derslerden zaman bulamama, yorgun olma, dostlarla/arkadaşlarla sohbetin daha çekici olması ve televizyon seyretmeyi tercih etme şeklindedir.

Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha

olumlu olduğu görülmüştür. Koçak vd. (2015), Arı ve Demir (2013), Kalyocu (2013), Aslantürk ve Saracaloğlu (2010), Batur, Gülveren ve Bek (2010), Bozpolat (2010), İşeri (2010), Arslan, Çelik ve Çelik (2009), Başaran ve Ateş (2009), Demir (2009), Odabaş, Odabaş ve Polat (2008), Özbay, Bağcı ve Uyar (2008), Korkmaz (2007), Yalınkılıç (2007), Hassell ve Lutz (2006), Smaragdi ve Jonsson (2006), Gömleksiz (2004), Gönen, Öncü ve Işıtan (2004), Bozkurt ve Serin (2003), Yamaner ve Kartal (2001) ve Whitehead ve diğ. (1977) de çalışmalarında öğretmen adaylarının kitap okumaya ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak değiştiğini tespit etmiştir ve bu durum kız öğrencilerin lehinedir. Ayrıca PISA 2012’ye katılan tüm ülkelerde kızların okuma becerisi performansları erkeklerin performanslarından daha yüksektir. Türkiye’de de okuma becerisindeki bu fark kızların lehinedir ve istatistiksel olarak anlamlıdır (MEB, 2013).

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarının sınıf değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Koçak vd. (2015) ve Kalyocu (2013) çalışmasında öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumlarında sınıf düzeyine göre farklılık tespit etmemiştir. Batur, Gülveren ve Bek (2010) ise genel anlamda sınıflara göre, öğrencilerin kitap okuma alışkanlığına karşı tutumlarının olumlu olduğunu tespit etmiştir. Okuma alışkanlığına karşı en olumlu tutuma 3. sınıf, en olumsuz tutuma ise 1.sınıfların sahip olduğu görülmüştür. Odabaş, Odabaş ve Polat (2008) ise çalışmalarında üniversite öğrenimlerinin ilk yıllarında daha az okuyan öğrencilerin, son yıllara doğru okuma eğilimlerinin arttığını tespit etmiştir. Ancak tespit edilen bu oran, bir üniversite öğrencisi için olması gereken düzeyin oldukça altındadır.

Öğretmen adaylarının kitap okumaya yönelik tutumları bölüm değişkeni açısından değerlendirildiğinde Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler ve Türkçe eğitimi bölümlerinden çalışmaya katılan öğretmen adaylarının okumaya yönelik tutum puanlarının öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Arı ve Demir (2013), Demir (2009), Temizkan ve Sallabaş (2009) ve Şahiner (2005) yaptıkları çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının okumaya yönelik tutumlarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Batur, Gülveren ve Bek (2010) de yaptıkları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmış ve birey okuma alışkanlığına sahipse koşullar ne olursa olsun okumayı sürdürmektedir sonucuna ulaşmıştır. Arı ve Demir (2013) ve Odabaş, vd. (2008) de yaptıkları çalışmada gelir düzeyi değişkeninin öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarını anlamlı düzeyde etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2006) ise sınıf

öğretmeni adayları üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada, okuma alışkanlığını azaltan nedenler arasında ekonomik nedenlerin (%41) ilk sırada geldiğini belirtmiştir.

Öneriler

Çalışmadan elde edilen sonuçlar ve alanyazın göz önünde bulundurulduğunda geleceğin eğitimli bireylerini yetiştirmesi beklenen öğretmen adaylarının okumaya yönelik tutumlarının ve okuma alışkanlıklarının iyileştirilmesi gerektiği görülmektedir. Bu amaçla şu önerilerde bulunulabilir:

- Bireylerin çok küçük yaşlardan itibaren kitaplarla tanıştırılması kitaba yönelik bakış açısının olumlu olarak gelişmesinde katkı sağlayabilir. Özellikle anne ve babaların da kitap okuması çocuklarına rol model olmaları bakımından önem taşımaktadır.
- Kitap okuma okul öncesi dönemden itibaren üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur. Küçük yaşlardan itibaren kitabın ve kitap okumanın önemi ve getirileri bireylere anlatılmalı ve kitap okuma sevgisi kazandırılmaya çalışılmalıdır.
- İlköğretim çağından itibaren öğrencilere rol model olacak kişilerden biri de öğretmendir. Öğretmenin okumaya dönük olumlu tutumu öğrencilerin de olumlu tutum kazanmasında etkili olacaktır. Bu nedenle öğretmen yetiştirilmesinde, öğretmen adayların kitap okumaları önem arz etmektedir.
- Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının arttırılması için üniversite öğrenimleri sırasında aldıkları derslerde kitap inceleme ve eleştirilerine yönelik ödev ve projeler verilmelidir.
- Öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığı edinmeleri ve bu alışkanlığı sürdürebilmeleri için kitaplara daha rahat ulaşmaları sağlanmalıdır. Bu amaçla fakülte kütüphaneleri okuyucu kitlelerinin yaş ve ilgi durumu göz önünde bulundurularak zenginleştirilmeli ve öğrenciler için cazip kılınmalıdır.
- Kütüphanelere alınacak kitaplar her zaman güncel tutulmalı, üniversiteler tarafından yazarların davet edildiği konferans ve paneller düzenlenmelidir. Yeni çıkan kitapların fakültelerde tanıtımı için bir pano ya da sergi oluşturulmalıdır. Kütüphaneler ya da okuma salonları öğretmen adaylarını okumaya teşvik edecek şekilde düzenlenmeli, rahat ve ilgi çekici ortamlar oluşturulmalıdır.
- Öğretmen adaylarını okumaya teşvik edebilmek adına çeşitli etkinlikler düzenlenmeli ve bu etkinliklerin öğretim elemanları, fakülte ve üniversite yönetimi tarafından da teşvik ve taltif edilmesi sağlanmalıdır.

- Her yaştan bireye kitap okumanın da eğlenceli zaman geçirme yöntemlerinden biri olduğu ve bu sayede donanımlı bir birey olmalarının da önünün açıldığı belirtilmeli ve örneklerle desteklenmelidir.
- Yapılacak bu ve benzeri uygulamalarla bireylere ve özellikle öğretmen adaylarına kitap okumaya yönelik olumlu tutum ve alışkanlığının kazandırılması kendine, kültürüne, diline ve dünyaya yabancılaşmamış bir toplumun oluşturulmasında büyük önem taşıdığı unutulmamalıdır.

Kaynaklar

- ADALI, O. (1990). Bilgilendirici Metinlerin Okunması, J. Baysal, N. İpşiroğlu, Z. İpşiroğlu, Ş. Ozil, (Ed.), *Yaratıcı Toplum Yolunda Çağdaş Eğitim* içinde (s. 61-69). İstanbul: ÇYDD Yayınları.
- AKYOL, H. (2007). Okuma, Kırkkılıç, A. ve Akyol, H. (Ed.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* içinde (s.15-48). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- AKYOL, H. (2012). *Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- ARI, E. ve DEMİR, M. K. (2013). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma, Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 116-128.
- ARICI, A.F. (2008). *Okuma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ARSLAN, Y., ÇELİK, Z. ve ÇELİK, E. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 113-124.
- ASLANTÜRK, E. ve SARACALOĞLU, A. S. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma İlgi ve Alışkanlıklarının Karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 155–176.
- AYDIN, O. (2000). *Davranış Bilimlerine Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1027.332.
- BALCI, A. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- BAMBERGER, R. (1990). *Okuma Alışkanlığını Geliştirme*. (Çev. B. Çapar), Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- BAŞARAN, M. ve ATEŞ, S. (2009). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okumaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 73-92.
- BATUR, Z., GÜLVEREN, H., BEK, H. (2010). Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 32-49.
- BOZKURT, N. ve SERİN, O. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8 (12), 139-149.
- BOZPOLAT, E. (2010). Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Journal of World of Turks*, 2(1), 411-428.

- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2009). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- COŞKUN, E. (2002). Okumanın Hayatımızdaki Yeri ve Okuma Sürecinin Oluşumu. *TÜBAR*, XI, 231-244.
- ÇAKIROĞLU, O. ve PALANCI, M. (2015). Reading Attitude Scale: The Reliability and Validity Study Okuma Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 1143-1156.
- DEMİR, T. (2009). İlköğretim II. Kademe Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Gazi Üniversitesi Örneği). *Electronic Turkish Studies*, 4(3), 718-745.
- GÖMLEKSİZ, M.N. (2004). Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-21.
- GÜNEŞ, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- HASSELL, S. H. and LUTZ, C. (2006). A Survey of the Habits and Attitudes of Urban Middle School Students toward Leisure Reading. *Young Adult Library Services*, 39-45.
- İŞİK, H. (2002). Öğretmenlik Mesleğinde Okumanın Önemi ve Okuma Kuralları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 284, 1-7.
- İŞERİ, K. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okuma Tutumlarının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 469-487.
- KALYOCU, R. (2013). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Electronic Journal of Social Sciences*, 12(45), 281-289.
- KARADAĞ, Ö. ve MADEN, S. (2013). Yazma Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay. (Ed.) *Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde (s. 265-306). Ankara: Pegem.
- KARASAR, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (20. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KARATAY, H. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Okuduğunu Kavrama İle İlgili Bilişsel Farkındalıkları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), 457-475.
- KARATAY, H. (2013). Konuşma Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme. Abdurrahman Güzel ve Halit Karatay. (Ed.) içinde *Türkçe öğretimi el kitabı* (s. 181-220). Ankara: Pegem Akademi.
- KOÇAK, B., KURTLU, Y., ULAŞ, H. ve EPÇAÇAN, C. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeyleri ve Okumaya Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *EKEV Akademi Dergisi*, 61, 211-228.
- KORKMAZ, İ. (2007). Üniversite Birinci Sınıfta Okuyan Öğrencilerin Lise Döneminde Kitap Okuma Durumlarının İncelenmesi. *EJER*, 27, 127-138.
- KUŞ, Z., ve TÜRKYILMAZ, M. (2010). Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Durumları:(İlgi, alışkanlık ve okuma stratejilerini kullanım düzeyleri). *Türk Kütüphaneciliği*, 24(1), 11-32.
- KUZU, T. S. (2013). Öğretmen Adaylarının Okumaya Karşı Tutumları ile Genel Kültür Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi/The Evaluation of Correlation Between Teacher Candidates' Attitudes Towards Reading and Intellectual Knowledge Levels. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 55.
- MANGUEL, A. (2007). *Okumanın Tarihi*. (Çev. Füsün Elioğlu). İstanbul: YKY.

- MEB (2013). *PISA 2012 Ulusal Ön Raporu*. Ankara.
- ODABAŞ, H., ODABAŞ, Z. Y. ve POLAT, C. (2008). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- ÖZBAY, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. (2. Baskı). Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZBAY, M., BAĞCI, H. ve UYAR, Y. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 117-136.
- SARACALOĞLU, A. S., YENİCE, N. ve KARASAKALOĞLU, N. (2009). Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerileri ile Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 167-185.
- SMARAGDİ, U. J. and JONSSON, A. (2006). Book Reading in Leisure Time: Long - Term Changes in Young Peoples' Book Reading Habits. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50(5), 519-540.
- SUSAR KIRMIZI, F. (2012). Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Studies*, 7(3), 2353-2366.
- ŞAHİNER, Y. (2005). *İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Okuma Alışkanlıkları ve Bu Alışkanlıkları Etkileyen Faktörler (Elmadağ İlçesi Örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- TEMİZKAN, M. ve SALLABAŞ, M. E. (2009). Öğretmen Adaylarının Okuma ve Yazmaya Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), 155-176.
- TDK (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- UNGAN, S. (2008). Okuma Alışkanlığımızın Kültürel Altyapısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 218-228.
- YALÇIN, A. (2002). *Türkçe Öğretimi Yöntemleri –Yeni Yaklaşımlar-*. Ankara: Akçağ Basım Yayın.
- YALINKILIÇ, K. (2007). Türkçe Öğretmen Adaylarının Okumaya İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, The Journal of International Social Research*, 1(1), 226-241.
- YAMANER, F. ve KARTAL, A. (2001). İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin, Serbest Zaman Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 2-3.
- YILMAZ, B. (1989). Okuryazarlık ve Okuma Alışkanlığı Üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 48-53.
- WHITEHEAD, F., CAPEY, A.C. and MADDREN, W. (1977). *Children and Their Books*. Basingstoke: Macmillan Education